

Мукачівський державний університет
Факультет туризму і готельно-ресторанного бізнесу
Кафедра туризму і географії

Дипломна робота

бакалавра

на тему:

**«РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО
ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»**

Виконав: студент 4 курсу, групи Г – 41

Спеціальності: 103 «Науки про Землю»

Алмаші Роман

Керівник: Кампов Н.С.

Рецензент: Брижак Н.Ю

Мукачево – 2020 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОЦІНКИ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ.....	5
1.1. Рекреаційні ресурси: поняття та види.....	5
1.2. Підходи, методи та критерії оцінки рекреаційних ресурсів	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ».....	21
2.1 Характеристика природних ресурсів національного природного парку «Подільські Товтри».....	21
2.2 Оцінка ресурсів національного природного парку.....	29
«Подільські Товтри» для рекреації і туризму.....	
2.3. Характеристика історико-архітектурних ресурсів національного природного парку «Подільські Товтри».....	39
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ».....	46
3.1 Напрями оптимізації рекреаційного потенціалу національного парку «Подільські Товтри».....	46
3.2 Шляхи розвитку туризму та рекреації в національному парку «Подільські Товтри».....	46
3.3 Моніторингова діяльність національного природного парку «Подільські Товтри».....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Одним із головних завдань ринкової трансформації економіки України є ефективне використання природно-ресурсного та соціально-економічного потенціалу регіонів. У зв'язку з цим особливо актуальним постає питання розвитку рекреаційної сфери як однієї із рентабельних та швидкоокупних. У теперішній час, коли життєвий рівень населення значно знизився, варто звернути увагу на значний рекреаційний потенціал, що розміщений у регіонах, які раніше не використовувалися інтенсивно в рекреаційному господарстві. У зв'язку з цим, дослідження проблем розвитку рекреаційного комплексу Подільського регіону та ефективного використання його природно-ресурсної бази має важливе значення.

Донедавна питанням оптимізації розміщення закладів рекреаційного комплексу з урахуванням територіальних особливостей Подільського регіону приділялася недостатня увага. Це призвело до недооцінки соціально-економічних можливостей регіону, відставання і занепаду матеріально-технічної бази рекреаційних установ, погіршення екологічного стану навколишнього середовища.

Природні фізичні фактори дуже впливають на функціональні системи й компенсаторні процеси в організмі людини і повинні широко використовуватися у санаторно-курортних і лікувально-профілактичних закладах. Територія Національного природного парку «Подільські Товтри» поряд з Кримом, Карпатами і Закарпаттям відноситься до числа найбільш перспективних рекреаційних зон країни, тому тема магістерської роботи є надзвичайно актуальною на сьогоднішній день.

Проблему виявлення рекреаційних ресурсів та підвищення ефективності їх використання також досліджувало достатньо вчених в галузі рекреації, зокрема В. Бабарицька, О. Бейдик, М. Блага, В. Гетьман, В. Єна, Г. Казачковська, В. Мацола, М. Покогодна, Н. Сажнева, І. Смаль, Д. Стеченко.

Мета даної роботи полягає у виявленні основних підходів до визначення поняття рекреаційних ресурсів та їх класифікації для виявлення ресурсної основи національного природного парку «Подільські Товтри».

Завданням дипломної роботи є:

- 1) проаналізувати існуючі підходи до трактування сутності рекреаційних ресурсів;
- 2) визначити базові критерії класифікації та оцінки рекреаційних ресурсів;
- 3) розглянути основні характеристики та властивості рекреаційних ресурсів національного природного парку Подільські Товтри;
- 4) виявити проблеми та спрогнозувати перспективи розвитку рекреації на даній території та розробити рекомендації щодо практичного застосування результатів роботи.

Предметом дослідження є природні та антропогенні рекреаційні ресурси природного парку «Подільські Товтри» та їх вплив на здоров'я людини, перспективи подальшого їх розвитку.

Об'єктом дослідження є рекреаційні ресурси природного парку «Подільські Товтри»

У процесі написання дипломної роботи було використано такі методи дослідження: аналіз наукової літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет та документальних джерел, загальнонаукові методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції, метод порівняння з метою виявлення відмінностей між існуючими категоріями; метод теоретичного узагальнення для обґрунтування наукових висновків щодо проблемних питань дослідження; метод комплексної оцінки наявних ресурсів для розвитку рекреації в національному природному парку «Подільські Товтри».

Структуру дипломної роботи формують вступ, три розділи з підрозділами, висновки, список використаних джерел, додатки.

ВИСНОВКИ

В рамках проведеного дослідження проаналізовано існуючі підходи до визначення сутності рекреаційних ресурсів. Набуло подальшого розвитку визначення поняття рекреаційних ресурсів, адже визначення рекреаційних ресурсів та їх класифікація є важливою проблемою при окресленні ресурсної бази для організації рекреаційної діяльності, тому це питання доволі довгий час залишається дискусійним. В процесі дослідження було визначено базові критерії класифікації рекреаційних ресурсів. Найбільш вважаємо доцільним виділення чотирьох типів: природні, природно-антропогенні, суспільно-культурні та соціально-економічні; а також трьох функціональних типів ресурсів – туристські, лікувально-профілактичні та ресурси для відпочинку.

Розглянуто основні характеристики та властивості рекреаційних ресурсів, а також напрямки їх використання для організації рекреаційної діяльності.

При оцінці природних умов і ресурсів для організації відпочинку враховуються чотири основні аспекти: функціональний, санітарно-гігієнічний, естетичний, технологічний. Функціональний аспект включає розгляд кліматичних, гідрологічних, ландшафтних умов. Санітарно-гігієнічний враховує чистоту ґрунтів, водного та повітряного басейнів. Естетичний аспект торкається емоційного впливу ландшафту на відпочиваючих, а технологічний аспект пов'язаний з оцінкою можливості інженерного освоєння території.

Аналіз рекреаційних ресурсів виступає основою для дослідження рекреаційного потенціалу, а також подальшого обґрунтування створення регіонального рекреаційного комплексу.

В Україні значну частину природного потенціалу складають: рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські), оздоровчі ресурси (мінеральні води та лікувальні грязі), природно-заповідні об'єкти

(національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо), території історико-культурного призначення (пам'ятки архітектури та містобудування, історико-архітектурні заповідники та ін.).

Національний природний парк "Подільські Товтри" є природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення, діє на підставі "Положення..." і підпорядкований Міністерству охорони навколишнього природного середовища України. Він найбільший в Україні (Хмельницька область) і займає площу 261,316 тис. га. Центром парку "Подільські Товтри" є старовинне місто Кам'янець-Подільський, де розташований історико-культурний комплекс.

Національний природний парк "Подільські Товтри" в регіоні Поділля виступає єдиним природоохоронним осередком, де можливі планомірні багаторічні спостереження за зміною природних процесів, поведінкою рослин і тварин (особливо раритетів) і розробка наукових основ їх збереження. У природоохоронній сфері парк є основним полігоном для багатолітніх моніторингових спостережень.

Менша частина Товтровою пасма представлена степовими або змішаними лісостеповими територіями. Саме вони є найбільш цікавими у науковому відношенні утворами, оскільки тут найбільше зростає рідкісних видів рослин та їх угруповань. Сприятливі геоморфологічні, едафічні, макро- і мікрокліматичні умови Товтровою пасма обумовили розвиток різноманітного флористичного багатства рослинного покриву, фауністичного населення, ландшафтної мозаїчності місцевості. Саме завдяки Товтровому пасму регіон Поділля за флористичним різноманіттям займає третє місце після Криму та Карпат. За уточненими даними інвентаризації флори на території парку зростає 1300 видів судинних рослин, з яких майже 300 є рідкісними і цінними в науковому відношенні. Це релікти, ендеми,

субендеми, рідкісні види та види з Червоних книг України, Європи, Бернської конвенції.

Територія парку є специфічним зоогеографічним районом мешкання різних фауністичних представників, серед яких чимало специфічних, а 81 вид із них занесено до списку Червоної книги України (1994р.). Наявне біологічне різноманіття приурочене до неординарного витвору природи - Товтрового пасма. Важливими в національному природному парку „Подільські Товтри” є зони рекреації, які використовуються для охорони здоров’я.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>